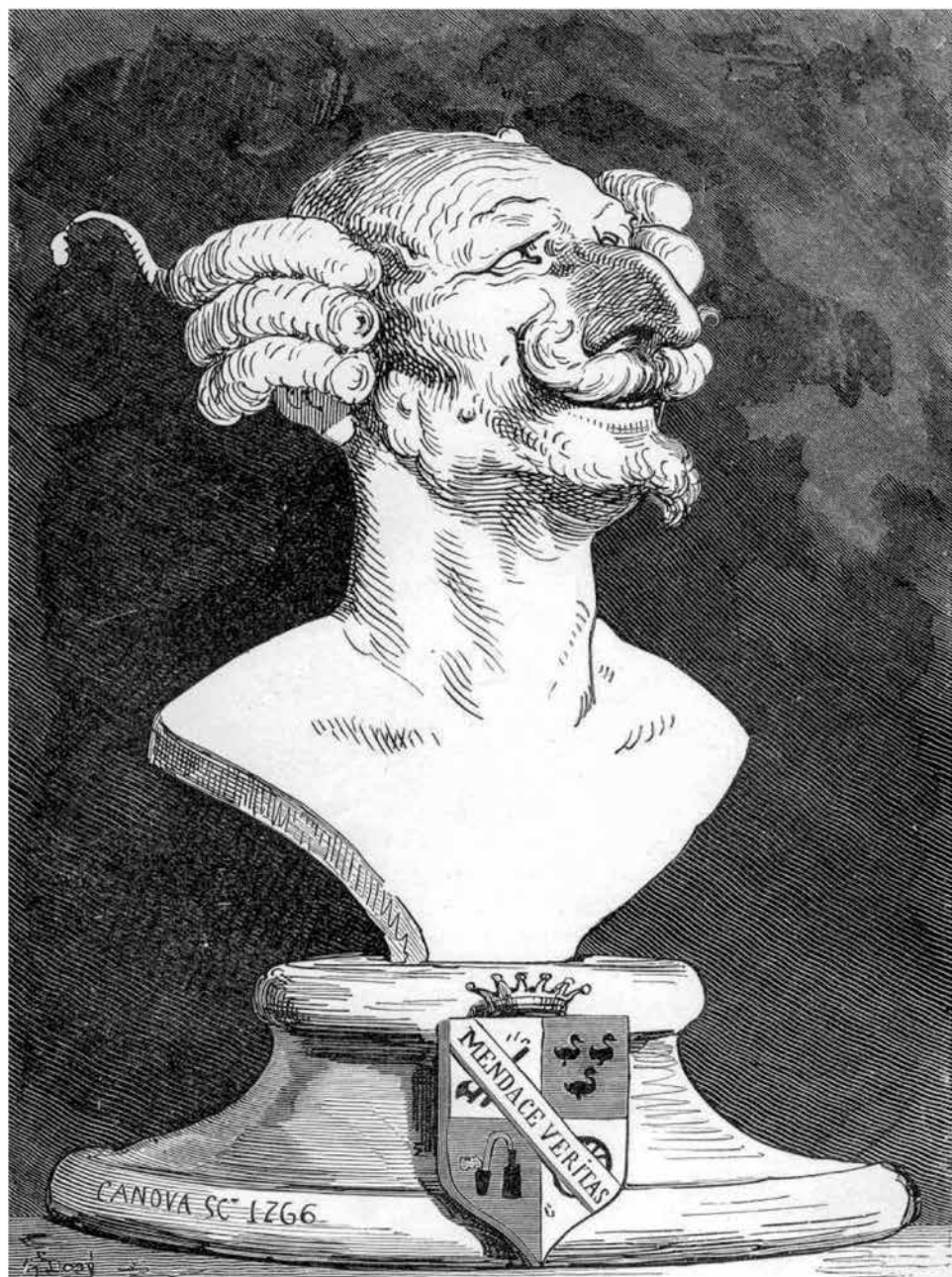

Gottfried August Bürger

BARONAS MIUNHAUZENAS

Iliustravo Gustave Doré

Iš vokiečių kalbos vertė Dominykas Urbas

BARONO MIUNHAUZENO

nuostabios kelionės jūromis ir žeme,
karo žygiai ir linksmi nuotyčiai,
jo paties apsakinėti draugų
būrelyje prie buteliuko,
o šičia paduoti maždaug taip,
kaip juos aprašė

GOTFRYDAS AUGUSTAS BIURGERIS

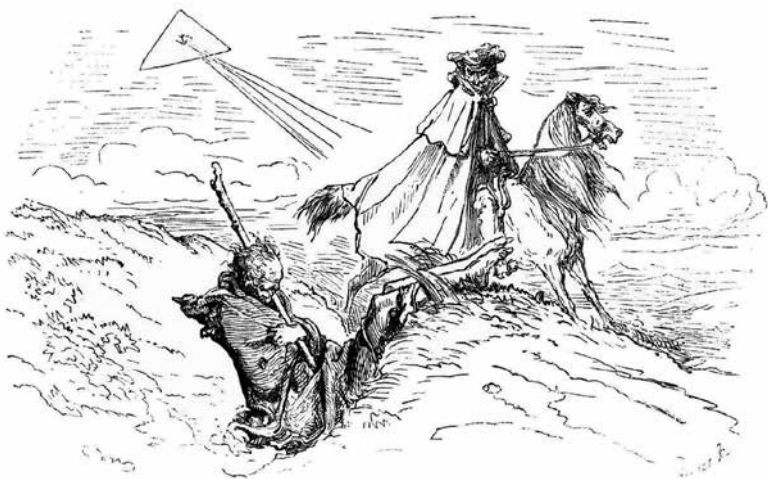
I SKYRIUS

KELIONĖ Į RUSIJĄ IR SANKT PETERBURGĄ

Iškeliavau į Rusiją pačiame viduržiemyje. Aš teisingai galvojau, kad tada bus įmanomesni keliai per Šiaurės Vokietiją, Lenkiją, Kurlandiją ir Livlandiją¹, nes bus užšalusios ir apsnigtos klampynės, kurias įveikti esą dar sunkiau negu doros šventovę pasiekti — taip sako visi, kuriems yra tekę tenai važinėti. Tų kraštų valdžios yra gero žodžio vertos ir rūpinasi žmonių reikalais, na, bet kam leisti pinigus kelių taisymui,

1 Paaiškinimai knygos gale.

kad, kai pašąla, tai ir taip nebešlapia. Jojau raitas, nes jei geras žirgas ir raitelis, tai šitaip keliauti visų parankiausia. Mat jei važiuoji pašto karieta, tai būtinai gauni vaidytis su vokiečių pašto viršininkais, kurie mandagumu nenusileidžia velniams, o karietų vežėjai amžinai kenčia troškulį ir tąso tave prie kiekvienos karčemos.

Mano apdaras buvo pernelyg plonas, tą jčiau juo labiau, kuo toliau gavausi į šiaurės rytus. Tad lengva įsivaizduoti, kaip tokiu žvarbiu oru, tokiam nuožmiai šaltame krašte turėjo jaustis vargšas senis, kuris gulėjo vienoje Lenkijos dykvietėje sušalęs, drebantis, šiauraryčio vėjo pustomas, be jokios pagalbos, o apdaro teturėjo vos vos didžiausiai nuogybei prisidengti.

To vargšo man širdingai pagailo. Nors pačiam buvo taip šalta, jog net visas stingau, vis tiek nusiautęs apklojau

jį kelionės apsiaustu. Staiga suskambo balsas iš dangaus, kuris ypatingu būdu pagyrė manąjį artimo meilės darbą ir man sušuko:

— Miunhauzenai! Miunhauzenai! Šitas darbas — suk mane velniai! — neliks tau neatlygintas!

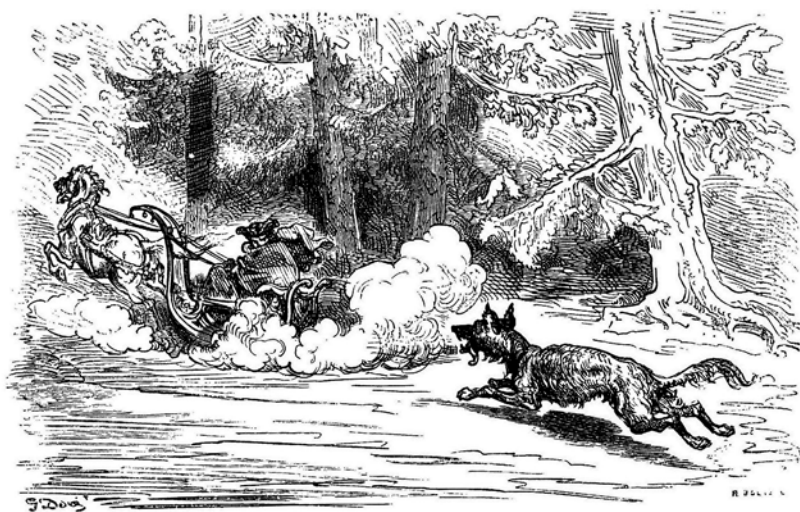
Aš su tuo sutikau ir jojau toliau, kol atėjo naktis, sutemo. Niekur jokio gyventojų, nieko nei matyti, nei girdėti. Visur tik sniegas, sniegas iš vieno, o aš nežinau nei kelio, nei takelio.

Bejodamas pavargau, sustojau, nusėdau ir prisirišau arklį prie tokio smailaus strampo, kyšančio iš sniego. Pistoletus dėl visa ko pasiėmiau po ranka, atsiguliau netoliese į sniegą, užmigau ir pūčiau sau taip skaniai, jog akis praplėšiau tik tada, kai jau buvo gražiai išaušę. Atsimerkęs žiūriu ir atsistebėti negaliu: aš begulys kaime, palei bažnyčią. O kur mano arklys? Žiūriu šen, žiūriu ten — niekur nematyti! Tik šit girdžiu — žvengia kažkur aukštai aukštai. Pakeliu akis — va kur mano arklys: bokšto viršūnėje prie vėtrungės pririštas kabaliuoja. Tuoj sumečiau, kaip tai atsitiko. Mat kaimas vakar buvo visui visas apsnigtas, naktį oras ūmai pasikeitė, sniegas tirpo, tirpo ir ištirpo, o aš bemiegodamas nusileidau ant žemės; o ką sutemose palaikiau medžio strampu, kyšančiu iš sniego, buvo bokšto vėtrungė ar kryžius, ir prie jo pririšau arklį.

Ilgai nesukęs galvos, ėmiau pistoletą, šoviau nusitaikęs į pavadį, šitaip laimingai atgavau žirgą ir keliavau toliau.

Toliau viskas sekėsi gerai, kol pasiekiau Rusiją. O Rusijoje nėra mados žiemą raitiems jodinėti. Aš visada laikausi taisyklės, jog reikia taikytis prie vietos papročių, tad pasiėmiau vienkinkes rogutes ir važiauvau sau smagus į Sankt Peterbur-

gą. Ir jau nebeatsimenu gerai, ar Estlandijoje, ar Ingrijoje², bet žinau tikrai, kad važiavau per didelį gūdų mišką. Tik žiūriu — vejasi mane baisiausias vilkas, ir vejasi taip smarkiai, kaip paties piktojo žiemos bado genamas. Kaipmat ir pavijo; ištrūkti iš jo niekaip negalėjau. Daug negalvojęs, prisiplojau prie rogių ir daviau valią arkliui — tegul stengiasi kiek įmanydamas mudviejų abiejų labui. Tučtuojau atsitiko tai, ką galėjau nebent spėti, tačiau ko nedrįsau nei tikėtis, nei laukti. Vilkui aš pasirodžiau per smulkus laimikis. Jis tiktai drykt per mane, puolė kaip padūkęs arklį ir atkandęs prarijo vienu kąsniu visą nelaimingo gyvulio pasturgalį, o arklys, vargšas, iš siaubo ir skausmo pasileido dar smarkiau bėgti. Aš, likęs sveikas ir gyvas, pakeliu vogčiom akis ir persigandęs matau, kad vilkas bemaž visas įsiėdęs į arklį. Na, jeigu jau jis taip įsigrūdęs, manau sau: dabar nesnausk! Čiupau vytinį ir ėmiau iš peties duoti jam į kailį. Šis netikėtas antpuolis vilkui to-

kiame antvalkty įvarė ne bet kokios baimės, jis dūmė į priekį kiek tik įkabindamas; nebegyvo arklio liekanos krito žemėn, ir žiū — arklio vietoj vilkas pakinktuose! Aš, žinoma, tikrai nebuvau nusiteikęs šykštėti vytinio, ir mes šuoliais dūmėm ir nudūmėm sveiki ir gražūs į pat Sankt Peterburgą, netikėtai mudviem abiem — man ir vilkui, — o visi, kurie tik matė, stebėjosi ir neatsistebėjo.

Neįkylėsiu jums, ponai, šnekomis apie to krašto santvarką, apie puikios jo sostinės meno, mokslo dalykus ir kitas žymenybes; juoba nenoriu jums apsakinėti visokių aukštosios visuomenės intrigų ir smagių nuotykių, kur namų ponai svečią visada priima su buteliuku ir bučiniuku. Verčiau kreipsiu jūsų dėmesį į svarbesnius ir tauresnius daiktus, į arklius ir šunis, kurių aš visada buvau didelis draugas, be to, — į lapės, vilkus ir meškas, kurių, kaip ir kitų medžiojamų žvėrių, Rusija turi tokią gausybę, jog su ja nesusilygins jokia šalis pasaulyje, ir dar — į pramogas, riterių mankštas ir pagirtinus žygius, kurie bajorui labiau pritinka nei plėktelėjusios graikų ar lotynų kalbos arba visokie iškvėpinti prancūziškų dabitų gražniekiai, keistos užmačios ir plaukų garbiniavimai.

Kol įsitaisysiu tarnauti kariuomenėje, turėjo praeiti dar gerokai laiko, tai keletą mėnesių galėjau dykinėti sau kaip tinkamas, kuo bajoriškiausiai eikvodamas laiką ir pinigus. Ne vieną ir ne dvi naktis praleidom prie kortų, daug naktų dzingsėjom pilnais stiklais. Šalti to krašto orai ir žmonių papročiai butelį Rusijos draugiškuose pobūviuose iškėlė į daug aukštesnį rangą negu pas mus, rūškanoje Vokietijoje; užtat aš ten radau apščiai vyrų, kuriuos tauriame gėrynių mene derėjo

laikyti tikrais mokovais. Tačiau jie visi buvo tik apgailėtini niekadirbiai prieš vieną žilabarzdį generolą vario spalvos veidu, kuris sėsdavo valgyti su mumis prie to pat stalo. Tas senas ponas vienos kautynės su turkais buvo netekęs galvos kiaušo viršutinės dalies, užtat kai į mūsų draugiją ateidavo kas nepažįstamas, jis kuo atviriausiai mandagiai atsiprašydavo, kad turįs prie stalo sėdėti su skrybėle. Valgydamas jis būtinai ištuštindavo kelis butelius degtinės, o pabaigai išlenkdavo ir arako butelaitį. Kartais, pagal aplinkybes, jis tą programą dar pakartodavo nuo pradžios iki galo. Ir kadgi būtų nors vieną vienintelį kartą įkaušęs bent truputėlį.

Tokiais dalykais jums atrodo neįmanoma patikėti. Aš atleidžiu jums, gerbiamieji ponai; man irgi rodėsi tatau neįmanoma. Ilgai nežinojau, kaip tą aiškintis, kol galų gale visai iš netyčių pavyko įminti mįslę.

Generolas turėjo paprotį kartkarčiais kilstelėti skrybėlę. Tą aš mačiau daug kartų, bet nemaniau, kad čia būtų kas ypatinga. Kad jam šyla kakta, suprantama savaime, kad jis tada vėdinasi galvą — irgi. Tačiau ilgai niui pastebėjau, jog drauge su skrybėle jis kilsteli ir sidabrinę plokštę, kuri jam buvo uždėta vietoj kiaušo, o kai ją nuvožia, visada

nuplaukia skystas garų debesiukas, susitvenkęs iš geriamų svaigalų. Va, ir įminta mįslė. Aš tą pasakiau keliems geriems draugams. Buvo vakaras. Aš pasisiūliau nieko nelaukęs įrodyti, kad mano pastebėjimas teisingas. Dariau taip: rūkydamas pypkę, atsistočiau užpakaly generolo ir, kai tik jis pajudino skrybėlę, popieriuku uždegiau išleistus garus; čia visiems mums radosi naujas ir gražus reginys. Vienu akies mirksniu garų debesis virš mūsų didvyrio galvos pliūptelėjo liepsna, o ta garų dalis, kuri dar buvo užsilikusi tarp skrybėlės pūkų, įsižiebė žydra ugnele ir sudarė nimbą, šviečiantį aplink jo galvą puikiau nei pačių didžiausių šventųjų aureolės. Mano eksperimentas neliko nepastebėtas generolo, tačiau jis už tai nėmaž nepyko, atvirkščiai, jis kartais mums net leisdavo kartoti šį bandymą, teikiantį jam tokio kilnaus orumo.

